

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Nr. 57. ANULU XVII.

Sabiu, in 20 Iuliu (1 Aug.) 1869.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: joia și Duminică. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani ga'ta prin scrisori francate, adresate catra expeditura. Pretiulu pnenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen.

tru provinciile din Monarchia pe anu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru prin. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intea ora cu 7. cr. sirulu pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Politicii falsi.

Portout où il n'y a pas un centre de pouvoir incontestable, il se trouve des hommes qui espèrent l'attirer à eux. (In totu loculu unde nu este unu centru de putere necontestabilă, se afla oameni ce speră a o atrage la sine).

M. v. d. St. H.

Suntă tempuri epochali în viața popoarelor, cari le petrunderă numai putini până în adancimea lor, până în consecințele lor ulterioare. Fia-care omu care a cetit numai o mica istoria biblica scie ca în timpul testamentului vechiu, cât de greu i fu multimei israelitene a intelege binefacerile lui Moise și a profetilor. Unii din acestia erau insultati, alții persecutati, alții omoriti de contemporanii lor, pentru ca si Moise, că sa scape pre poporu de dependința în carea cadușe sub faraoni, si cei-lalti profeti pentru că sa abata pre poporu de legaturile cele nenaturale cu paganii, pretindeau lucruri impreunate cu neplaceri si cari la întâi'a privire li se pareau rele. Dupa realizarea celorlora prevedute de acesti barbati insa adese-ori cu anim'a înfrântă si aduceau aminte ceia si urmasii lor de cuvintele, de invetiaturile lor si pre cei insultati pre cei persecutati pre cei ucisi li glorificau.

Totu asiă urmara grecii cu celu mai mare filosofu alu lor cu Socrate. Lu calumniara, lu judecara la morțe, si mai târziu lu pusera în panteonulu lor, că pre celu dintâiu filosofu.

Ce au facutu omienii jidovi cu mantuitorulu e precunoscutu.

Omenimea în totalu luata e adese-ori momentan sedusa, inse mai curandă s'au mai târziu, cu pagub'a s'au cu dobând'a sea, judeca dreptu si vine că sa glorifice ce merita glorificare si se condamne ce e de condamnatu.

Inse totu în tempurile epochali se afla omienii, carii cu ori-ce pretiu voru sa se radice la gradulu de unde multimea sa-i veda si sa-i admire, până vedu si ei acēsta marire cu ochii. Omienii acestia deca vedu ca în scopurile lor potu fi paralizati de o putere morala a unui corpu morale s'au a unei individualități cu insusiri mai mari, cauta mai întâi că acēsta sa o intunece. Ei calculēza, ca multimea, carea nu are regazu sa faca studie si sa petrundera în lucruri, lesne se ametiesce si apoi facendu specula cu dispușetiunile ei, provenite din unele vatemări din afara, pasiescu că mantuitori etc. ai multimei, si voru sa o conduca.

Manoper'a acēst'a o vedemu repetindu-se de atâtea ori în viața popoarelor, si ce e mai tristu ca vedemu ca repetirea este de atâtea ori incununa de perniciose succese.

Deca nu erau succesele aceste nu eră pentru jidovi robia vavilonica si în fine imprasciare pre tota fati'a pamentului; nu eră cuplesirea poporului grecescu supu puteri straine; nu eră disolvērea imperiului romanu; nu eră caderea imperiilor din evulu mediu din orientu; nu eră impartirea Poloniei etc. etc.

In zadaru se afla omienii cari dicu: „omienii bunii faceti reu ce faceti! Insielati si perdeti pre bietulu poporu!“ Ei mergu înainte si si facu in tipuri pre cari si ei le credu de jumetate si mergu înainte până se — infunda. Atunci cu indignatiune patetica striga: „Voi cari ne-ati totu spus ca nu facemu bine, ne-ati stricatu totu lucrulu!“ Ba acei ce diceau d. e. ieri ca „natiunea intrēga e cu noi“, dicu dupa ce se vedu opariti de fapte, ca „voi a-ti bagatu zizania în natiune de s'a impartitu în două“.

Soritoriulu acestor'a vorbesce din o trista esperinta ce o facu si elu de vre-o siēse ani încōce cu deosebire inse de cādu că redactoru alu acestei foi se ocupa mai de aprōpe cu afacerile natiunale politice si chiaru si sociale române.

Omienii din-acei mai venerabili s'au vedutu de atâtea ori pentru ideile lor, cari în scurtu tempu se dovedira de idei salutare, trasi în nomolulu celor mai nemōdeste injurii personali. Si apoi totu din partea injuratorilor eschiamarea ca suntă atacati personalu cādu cine-va ia cōdeșulu în mână că sa se apere.

Esemplulu l'amu avutu si acum în dilele trecute.

Pre cādu noi ne provocamu la Francia si la Polonia, si aretāmu urmările ce le pōte seceră unu poporu dupa procedurile cele rele, ce sa vedi? unulu din cei mai neimpacati antagonisti ai nostri, din ambițiune reu intielēsa, că sa nu-i dicemu mai multu, se arunca investitu în o grōsa anonimitate asupr'a Metropolitulu romanu Si agun'a, si asupr'a scriitoriulu acestor'a si a articuliilor de cari amintiti cu alta ocașiune. Maliti'a si dorulu de resbunare se cetea din fia-care cuventu. De aceea, pentru că sa simu justificati înainte consciinței si a publiculu de indignatiunea ce ne-a cuprinsu, amu reproducu blasfemi'a intrēga din cuventu în cuventu. Nu numai atāt'a, dara dupa cum e dejā cunoscutu publiculu nostru, amu refrāntu cu motive neclatite totu ce acea pēna intinată de noroiulu calumniatoriu au aruncatu că din seninu asupr'a-ne.

Ni s'au respușu dōra ca nu amu avē dreptu ce e — va în totu cuprinsulu respușului nostru? Acēst'a eră preste putintia si de aceea nici ca s'au intemplantu. Ci dlu Baritiu în „Gazet'a Transilvaniei“ se escusa ca nu e densulu celu vinovatu si ca ce pōte face densulu de o a stilulu a ltor'a sēmena cu alu seu. Apoi vine X. în „Rom.“ dela 14 Iuliu cu o corespușdintia iēra din „Pest'a“ de inștra o injuratura lunga fāra de a avē unu cuventu bateru că se refrānga din cele ce amu disu noi în respușu la meritulu lucrulu.

Spatiulu ne este prē angustu pentru că sa putemu inșirā si tirad'a cea lunga, cu tōte ca noi o amu face bucurosu, pentru că sa veda si publiculu nostru ce putare faimōsa au contrarii nostri politici, si cum se straduescu ei sa seduca lumea, că sa nu veda adevērul.

Sa facemu dara o scurta si neplacuta digresiune, la care ne constringu omienii ce voru cu ori si ce pretiu sa faca din omienii cari nu se inchina lor totu ce este mai reu. Sa ilustrāmu cu cele mai neplacute exemple, de-si în unu modu fugitivu, cum omienii iubitori de vanitatea de a fi politici mari succescu lucrurile numai că sa apara ei mantuitorii societății.

Lasāmu înainte de tōte lui X. bucuri'a ce si-o esprima pentru ca i-amu reproducu clevețele sele în nr. 48 si-i adaugemu ca sciindu ca acele suntă numai calumnii gōle nu amu esitatu a le inșirā. Eră o trebuințtia pentru că sa veda publiculu ce facii frumōse lumineză în sirurile contrariilor nostri si ce felu de conlucratori se au grupatu pre lānga diuariulu cu numele celu mai frumōsu, intielegemu pre „Romanulu“.

Intre alte inștra X. dice mai departe ca s'a implinitu profeti'a repausatulu B o b u, ca Romāni nu-si voru legā pre viitoriu politic'a lor natiunale de nasulu „Telegrafulu Romanu“. De mortuis nil nisi bene. Acestu respectu lu datorea X. mentinatalulu repausatu. Pentru ca este lucru cunoscutu, ca insusi dlu Baritiu si-a legatu nasulu (sa ne escuse ori si cine de espressionea imprumutata) de politic'a „Tel.“, cādu în primavēra a pasitu candidatu în districtulu Fagarasiulu pentru diel'a din Pest'a; pentru ca coleg'a nōstra, „Gazet'a Transilvaniei“ a vorbitu fōrte intieptiesce cātra concetățienii si conationalii sei inea în acestu anu, totu în intielesulu acesteia politicii a „Telegrafulu Romanu“.

Ceea ce privesce anonimitatea că atare, dicemu pre scurtu, ca corespușdintele se servesce de o

mistificatiune, pentru ca-si uita ca provocarea la procedur'a diuaristicea celei mari a fostu mai de multe ori repetita de publicistulu d-lor se.

Ce-lu dōre mai multu pre X? Nimic'a alta decāt'u, ca tōte cāte s'au disu în respușulu nostru si articuliilor nostri „Activitate“ suntă atāt'u de aplicabile la purtare politica a dlui Baritiu. Noi nu suntemu de vina deca nu au pututu scōte din totu respușulu alta, decāt'u sa nu dicemu pecate politice, ci sa le botezāmu eufemistice inconveniente politice comise de acelu prē care noi lu numeamu X iēra X dice ca e Baritiu. „Tu dīse-si“ si la acēst'a noi nu avem sa adaugemu decāt'u: X! fii bunu si arata-te mai crutiatoriu cu acelu domnu.

X e în fine si poetu. Elu fantasēza ca „stapanulu Telegrafulu“ si nōptea nu visēza decāt'u: „Baritiu“. Cine va fi inspiratu acēsta „inalta idea“ lui X? De siguru acelu ce nu pōte dormi de stapanulu Telegrafulu, vedindu ca pre lānga tōte desonestările, pre lānga tōte intrigile tiesute în articuli de pre la 1865 încōce în tōte foile române cāte iau deschisu colōnele, nu au pututu sa se avente la culmea ce se vede ca o visēza. Si „stapanulu Telegrafulu“ de siguru ca nu ia statu în cale, pentru ca elu si-a spus parerea lui si de aci încolo a disu:

Flere possem sed juvare non.

Dara dle X! de un'a suntemu de acōrdu cu d-la, ca dlu prē care-lu aduci iēra în jocu, nu a facutu cāte vrei sa-i atribui prin negatiunea d-tale. Meritulu intregu lu are ca a ametitu pre multi sa se puna în servitiulu ametiilei politice proclamate de densulu spre a paralisā pre romāni din Transilvani'a de a se simti bateru că egal indreptatiti si apoi ai face sa-lu tramita pre densulu cu o suplica pre la Vien'a, pre carea densulu inștra o dede pre posta si insarcinā pre unu advocatu că sa mērga sa vorbēasca pentru ea si apoi sa spona lumei cu mare emfasu ca ce lucru mare a seversitu! Spune dle X la ce a-ti vrutu sa degradati pre romāni cu cersitori de aceste, în acele momente cādu „stapanulu Telegrafulu“ dicea tuturor romānilor, sa nu faca din caus'a lor o causa de cersitoria, ci sa o sustiena în demnitatea ei, mergendu reprezentantii natiunali în persōna spre a apēră drepturile natiunei în fati'a tierei si a lunei? Aduceti-ve aminte ca democratii cei mai rosii suntă totu-dēun'a despotii cei mai mari. Ei pretindu că orbesce sa se inchine lumea la tōte necaliturile lor si le place sa aiba multimea totu-dēun'a în dependințtia, că neincelatu sa apere ei salvatori, si acei'a mereu sa fia în stare de a cersit salvatori'a lor.

Nu voiescu sa me apropiu de nimēnea si de acēea ti dicu sa deschidi ochii si sa vedi unde se începe si unde se termina poporulu de cersitori? Se începe la acei ce se lēpada de opiniunile lor proprii pentru favōre si la acei ce le innēca pre ale lor pentru că sa cāstige popularitate; inștra acēst'a e calumnia din parteti deca vrei sa estindi cersitori'a acēst'a duplicata asupr'a poporulu intregu alu romānilor ardeleni. Diu'a deslusionārei va sosi si ea odata.

X. ne amenintia ca ne va spune mai târziu cine este. Nimic'a mai ridiculosu de cādu asiā ceva. Asinulu cādu se imbracase în pelea de leu nu avu lipsa de cādu sa se misce si sa faca pre lume sa rida de elu. Numele nu face si deca scrietoriulu acestor'a si a facutu intrebarea ca cine e misteriosulu X? elu, X, trebuia sa ne intielegā si trebuia sa veda ca nu voieamu alt'a decāt'u constatarea, ca cor. e anonima si ca de ce natura i este anonimitatea.

Cestiunea carea trebuia sa o respușda domnii X. iēra alt'a si adeca ca intru cādu urmarea lui politica a fostu si este mai buna decum o a recomandat „Telegrafulu Romanu“ si intru cādu a

fostu de eronata recomandarea noastră deca amu disu noi românilor de atâtea ori : sa nu ne legăm mâinile și sa nu ne astupăm noi insine gur'a, ci cu ori ce pretiu sa lucrăm după dis'a scripturei, carea dice : „Bateti și se va deschide“.

Ací sa-si fia aretatu cor. X. genialitatea sea și atunci i erá fati'a cu multu mai onorabile, dara nu sa se demita in certe improvizate, servinduse numai și numai de calumnie cum fura cele reproduce din corespondintia lui și de noi și cum sunt cele in asiá numit'a corespondintia carea se dice ca e din Pest'a și e datata dela 4 Iuliu a. c.

Noi nu pricepem pentru ce acesti ómeni se chinue atát'a. Conferintia confidentiala natiunale din 1866 in Augustu este o dovéda eclatanta ca dloru le erá cum aru putea compromite „in cercurile de susu“ pre „stapánulu Telegrafului“ pentru ca sa se „resfetic“ ei acolo și cá in scurtu sa ne spuna in gazeta ca se preumbla la bratiu cu ministri și cá cádu de mari le sunt spesele pentru fraciuri, acum magiarce și atile, pinteri și pene in calpacuri. Dloru, cu tóte ca si deduse parol'a a nu face inca publicitate despre cele pertractate acolo, abia trecendu preste pragulu acelei conferintie, au si bucinatu in patru venturi a le pamentului ce s'au petrecutu in conferintia. Nu au ajutat nici aceste, nu au ajutat nici totu arsenalulu ultramontano-ruso-democraticu pentru ca „stapánulu Telegrafului“ a stat neclatitu cá o fortaretiá de asupe'a unei stánci pre terenulu legiloru și asiá tóte mestesiugirile nu au folositu nimic'a. Dámuconsiliulu sa nu se chinue atát'a. Cuteze și densii cum a cutezatu celu mai de frunte dintre barbatii loru escelenti. Faca o saritura și se voru afli odata linisciti.

Celu ce scrie aceste regreta fórté multu ca condeulu seu este fortiatu la cele de mai susu. Nu din consideratiune cátra contrarii sei, cari dupa cele premise de ei nu merita atát'a respectu, ci durerea ce o simte o causéza impregiurarea, ca trebuie sa se apere de cei de unu sánge cu densulu. Dara si acést'a nu aru fi asiá de durerosu deca nu aru invederá atacurile ca cestiunea se inverté numai in giurulu vanitáti, carea, in nesatiulu seu, crede ca trebuie persóne desonestate si descreditate in publicu, cu scopu ca numai desonestatori se remana a autoritati natiunale politice.

Sa ne întorcemu dara dela acestu aspectu uritu și intorcendune la lucru spre a scóte pre ómeni din ratacire sa dicemu :

Ómeniloru ! autoritatea nu se cástiga in Modulu acést'a. Autoritatea dupa care vi se pare ca ve bateti este unu dreptu alu fapteloru și binefaceriloru reale dara nu alu vorbeloru. Acestu dreptu inse se va sanctiuná de viitoriu, dara nu de laudele proprie a le cuiva, nici de clevelele aruncate asup'a acelu de care ve e téma ca ve intuneca splendórea.

Ve rugámu dara punetive pre altu terenu. Parasitive de acea metoda funesta a unoru din românii de preste Carpati, cari nu au alt'a de lucru de cátu sa injure, iéra pentru cá sa se arate politici mari románi : astadi ne mána la Petersburgu și Berlinu, máne la congresulu paulatinu, care nici nu esista, la Parisu.

Noi românii de dincoce ne amu încuratu pâna acum chiaru si din partea confratiloru nostri de dincolo de Carpati de o caracteristica mai favorabila, in urm'a cárei reprezentámu partea cea mai seriósá a natiunei. Sa cantámu noi, sa cantámu cu totii cá acést'a caracteristica sa fia recunoscuta in toti românii de Europa. Ea ne va eliberá de acei ce credu ca e ulu loru e unu centru de putere si ne va crutiá de certe provocate din seninu cum e si cea provocata de coresp. „Románului“. Caracteristica acést'a recunoscuta ne va repune in stare de a ne sfatui despre imbunatatirea sortiei noastre.

Fiti cu atentiune ca viitorulu nostru numai insusirei acesteia 'si va datorá fiint'a sea. Altu cum Europ'a ne va condamná in diu'a cea mare a reformei sele cum a condamnatu Napoleonu I. pre natiunea polona dicendu :

„D'ailleurs les Polonais m'ont paru peu propres a remplir mes vues. C'est un peuple passionné et léger. Tout se fait chez eux par fantaisie et rien par système. Leur enthousiasme est violent; mais ils ne savent ni le regler ni le perpetuer. Cette nation porte sa ruine dans son caractère.“ (De altmintrea polonii mi s'au parutu putienu proprii de a implini vederile mele. Acestu poporu e pasiunatu si usioru. Tóte se facu la elu prin fantasia nimic'a dupa sistem. Entusiasmulu loru e violentu; inse ei nu știu nici sa 'lu reguleze nici sa lu per-

petoeze. Acést'a natiune pórtá ruin'a sea in caracterulu seu).

Autoritatea cea mai inalta a noastră in discusiunile politice sa nu fia alt'a decátu principiulu. Acést'a sa fia celu natiunale, care nu eschide nici odata patriotismulu bine intielesu. Acést'a inse nu trebuie impletitu cum facu contrarii nostri in sistemulu nici alu lui Smerling nici alu lui Deák, nici alu lui Tisza, nici Madarasz nici Irányi și asiá mai departe, ci trebuie (principiulu) pastratu si pusu mai pre susu de sisteme. Noi trebuie sa cantámu cum sa stea acést'a nevatamatu in sistem'a statului legalu lasatu pre drepturi egale.

Acést'a e misiunea fiacáru român. Pâna ne vomu miscá intre marginile acesteia vomu fi politici sinceri și fatia cu noi și fatia cu altii. Esindu afara din acestu drumu vomu fi politici falsi și cátra noi și cátra altii pentru ca centrulu politice va fi ceva nestatornicu.

Redactorulu „Tel. Rom.“

Festivitátele din Sabiiu.

19/31 Iuliu.

Pâna acum inregistrámu ca societatea de dare la semnu cu tóte ceremoniele de care poporulu germanu e fórté iubitoriu s'a facutu joi desu de dimineția. Dupa ce a ajunsu cu totii cu musici cu stindarde la locul destinatu se apucara de a-si aretá fia-care desteritatea sea de a ochi și a nimeri la tienti.

Ací decorara 30 de fecióre imbracate in albu pre iubilari cu medalie de argintu, dupa ce rosti Ed. Spreer, facendu istoriculu reuniunei datatoriloru la semnu, cuventulu de deschidere.

Dupa finirea acestui actu ocupa tribun'a datatoriloru la semnu din Bucuresti, Nicolae Racovitia, carele oferéza din partea reuniunei bucestene unu pocalu de argintu in semnu de amicitia, la care ocaziune rostescé in limb'a romána cam urmatótele :

„Societatea de dare la semnu din Bucuresti intemeiata pe bucuria ce simtu románi in generalu atunci cându potu se fia in buna armonia cu vecinii loru, a profitatu de acést'a frumoáa ocaziune cându societatea din Sabiiu celebréza implinirea a 25 de ani dela fundarea ei, si ne-a insarcinatu pre noi cá deputati din partea ei a-i aduce unu micu odoru cá semnu de consideratiune și de amicitia si totu deodata a-i infatisiá din parte-i sincerile urári de a merge totu prosperándu si de acum inainte, atragendu asup'a-i in totu-deun'a simpatiele tuturor celoru-lalte societáti cá si pâna acum.

Traiesca societatea de dare la semnu din Sabiiu.“

„Sa traiesca“ sgomotóse urméza din partea datatoriloru la semnu.

Mai vorbindu si altii, trecu apoi la darea la semnu. — La 1 óra a fostu banchetu in grádin'a lui Gerlitz.

Aséra a fostu inceperea festivitáti jubileului de 25 ani alu academiei reg. de drepturi din Sabiiu, carea s'a ténutu in pavilionulu din grádin'a lui Gerlitz. Astadi s'a ténutu jubileulu la 10 óre in sala dela Imperatul Romaniloru, unde au fostu de fatia unu publicu numerosu cu tóte ca erá fórté alesu.

Directorulu Academiei Dr. Müller a avut cuventulu celu dintáiu si a facutu unu tablou fórté specialu istoricu alu trecutulu Academiei de drepturi din Sabiiu. Dupa densulu a urmatu Dlu S c h n e i d e r, Notariulu universitáti carele multami tuturoru protectoriloru institutulu precum si profesoriloru. Apoi urmara dd. academiei D e n s u s i a n u si S t i s s m a n u, fiecare cu câte o cuventare acomodata dilei. — La dóue óre va fi banchetu in pavilionulu susu amintitu.

Scaunulu Muresiului 1/13 Maiu 1869.

Domnule Redactor ! Cu multa durere, si fórté mahnit, ve facu cunoscutu trist'a stare, in carea se afla locuitorii de confessiunea gr-or. din Nyárad-Szentbenedek, in scaunulu Muresiului. Locuitorii románi din comun'a Nyárad-Szentbenedek, precum v'amu fostu comunicatu pórtá procesu cu cont. Michailu Toldolagi, mai de 21 de ani, sub care tempu li s'a facutu multe nedreptáti.

Asiá iau insiratu odata pre toti int'runu rendu cu stréngurile, si iau dusu in temnitia in M. Osiorheiu, si iau ténutu acolo pâna ce contele cu ómenii sei le-au culesu tóte bucatele de pre câmpu si le-a dusu in curtea sea. De alta data iau batutu ómenii curtiei cu porunc'a contelui, din care bataie patru inși au si muritu, iéra unii si-au

perdutu firea si s'au facutu nefericiti pre tóta viét'a. Pre lángea aceea in scaunulu M. Osiorheului, judecatori'a se vede ca nu iau pututu sustiené in drepturile loru. Dara sórtea póte le-au fostu nefavorabila pentru ca presiedintele dela Tabl'a reg. din M. Osiorheiu bar. Apór, asemenea a purlatu procesu fórté durerosu cu fostii sei iobagi asiá încátu la an. 1867 castigándu procesulu purlatu cu românii din Totfalu, erá se-i scóta pre toti din comuna si sa le iee tóte ce mai aveau.

Sermanii ómeni neindreptatiti, audiendu judecat'a aceea aspra, s'a fostu amaritu intr'atát'a încátu, erau sa-si pérda firea, — vindeau totu ce aveau, boi, oi, porci si cele-lalte, si unii cari erau in stare mai buna si-a fostu si cumperatu in Muros-Szent György atát'a locu, încátu sa-si póta face baremu o coliba, cându voru fi siliti a esi din Totfalu. Recurendu acést'a la guvernulu pentru concessiunea de a trece in Romania s'a spariatu si asuprioriulu loru ca va remané comun'a fára locuitori, si asiá le-au datu concessiunea a remané in comuna.

In asemenea stare se afla si românii din comun'a Nyárad-Szentbenedek, si cu unu cuventu toti românii din scaunulu M. Osiorheului de vreme ce toti pórtá procesu cu fostii loru domni, din caus'a neindreptatiriloru ce li se facu pre tóta diu'a mai multu inca cá inainte de 1848, precum in Agardu, in Musiu, in Chibelea (Kebele) si asiá in multe alte sate din scaunulu Muresiului unde românii cari au fostu mai seraci, si n'au pututu purtá procesu cu fostii loru domni acum facu servitiu, cari au fostu in stare mai buna, si au pututu pasi la vre-o judecata mai inalta afara din M. Osiorheiu, unde se luá caus'a loru in drépta consideratiune. Acést'a o potu dice cu totu dreptulu, cáci si sequestratiunea din Ny.-Szt-Benedek care a decisu Tabl'a regésca din M. Osiorheiu, prin telegrafare la locurile mai inalte s'au desfacutu, si asiá românii au pututu a-si folosi bucatele lucrute de ei, ce erá sub sequestru. — Românii din Ny.-Szt-insa Benedek vedíendu ca li s'au facutu judecata drépta, erá linisciti, mangaiati si-si lucrá fia-care mosi'a sea. —

Cându eata pre neasceptate in anulu acést'a in lun'a lui Februaru, vine din M. Osiorheiu o sentintia fórté aspra contra locuitoriloru románi, cá nu numai sa li se sequestré bucatele, ci comisiunea tramisa sa le conscria boi, oi, porci, mese scaune, patu, cutite, hainele din casa, caru, plugu, grapa, cu unu cuventu totu ce au avut in casa si afara, nelasándu-le nimic'a, cu ce se póta traf, de pre o di pre alt'a.

Iéra locurile si araturile care le-au avut mai bune in pártile hotarului asiá numite Canta-Berek-Boroszlo, in siesulu celu scumpu alu Nirajului, unde putem dice ca e inim'a pamentului, fára de care românii din Ny.-Szt-Benedek suntu prapaditi, s'au predatu contelui Michailu Toldolagi, si in primavér'a acést'a le-a si samenatu tóte, si le-a datu tóte a trei'a parte la secui sa le lucre, iéra la románi nu voiesce se dea nici unulu. Ce s'aru poté face sub astfelu de impregiurári nacajiti acést'a románi ? Ei voru fi siliti a-si parasi vét'r'a loru parintésca, si a pribegi in lume, desculti, flamendi, cu copiii in spate cá vai de ei. Cáci altu cum in comun'a loru voru fi siliti a muri de fóme. — In anulu trecutulu la staruint'a parochului loru Michailu Chibeleanu si-au fostu cumperatu locu, unde sa-si faca casa de scóla in mijloculu satului, fiindu ca pâna acum n'au ayutu, si asiá fiindu 64 familii de confessiunea gr-or. au contribuitu fia-care dupa puterea sea, cari bani, cari altu materialu trebuinciosu si a facutu casa de scóla. Toti au contribuitu afara de unulu, carele mai bine a voitu a-si lasá religiunea decátu sa-si aduca din abundanti'a sea fiierulu pre altariulu natiunei.

Si asiá acum, cu putiena sacrificare cas'a de scóla s'aru poté face, de vreme ce totu materialu trebuinciosu este pregatitu, numai cu ce se o edifice pâna la finitu de óre-ce nenorocirea acést'a iau privatu si de putientica avere, de care se mai bucurau.

Preotulu loru destulu-i imbarbatéza, destulu-i mangaie si le dice sa speredie in Damnedieu ca e judecatoriu dreptu; — dara in zadaru cáci ei suntu fórté intristati, si din gur'a loru nu audi alta decátu : „óre ce va fi cu noi ? unde vomu merge ? ce ne vomu face ? Dóme atotu puternice nu ne lasá !“

Preotulu loru inca e in stare trista tocmai cá si parochienii sei, de vreme ce biserica gr. or. din Ny.-Szt-Benedek n'are decátu numai unu locu ara-

toriu de trei ferdele propriu alu seu, si cimiteriul pre care e zidita biseric'a si alta cimiteriu unde se inmormanta; iera cele-lalte locuri cari le-a folositu pâna acum preotulu au fostu tôte dela românii cari purtă procesulu, si asiă locurile acestea mai multa nu le va puté folosi, fiindu ea tôte le ia contele, căci comisiunea disa a indatoratu pre fia-care român cu pórta procesu cu contele, ca din 1850 încóce ea platésca cu bani dilele de servitiu, care au remasu in restantia, si sa platésca chiertuél'a cáta a avut'o contele de cându pórta procesu cu ei.

Contele Michailu Toldolagi, inca nici cu atât'a nu se multiamesse, ci dupa cum mi e cunoscutu fôrte bine, pre 30 Maiu a. c. au mijlocitu o alta comisiune, carea sa iésa afara in fati'a locului in Ny.-Szt-Benedek, si loculu comunalu, care pâna acum de seculi l'au folositu laolalta membri comunei cu totii, acum sa se imparta, si contele sa-si ia partea sea, si partea secuiloru sa o deie lor, iera pre români sa-i scóta de totu afara, cá si care voru mai remané inca in Ny.-Szt-Benedek, si nu voru emigrá cu cei-lalti sa nu-i fia iertatu a tiéné la hotaru, nici unu putu de gâsca. Acest'a e scopulu contelui, si are fôrte mare sperantia, ca si-lu va realisá.

Acestea putientele renduri, ve rogu Dle redactoru, sa aveti bunatate a le publicá in multu stimatulu d-vóstre jurnal "Telegrafulu Român" si a le dá onoratuului publicu spre cetire cá sa véda toti fratii nostri români trist'a stare in care ne aflâmu noi românii in scaunulu Muresului, sub constitutionalismulu de astadi.

Corespondinti'a acést'a dupa cum se vede din datu o pastrâmu din lun'a lui Maiu in pultulu nostru, asteptându dupa deslusirile ce le amu cerutu dela respectivii in urmatóarele:

Post'a redactiunei: Dlu tramitietoriu, carele ne comunica apasările si espulsiunile, ce se facu unoru locuitori români in Nyárad Szt. Benedek si alte comune de cátra fostii lor domni feudali, nu ne deslusiesce curatu, ca se intempla espulsiunile fostiloru iobagi in urm'a unoru sentintie judecatoriesci séu suntu acte de violentia. In contr'a sentintieloru ulterioare, aduse odata in cause de procesu, reclamarea pre calea presei nu este iertata, dara nici nu e de nici unu folos; la casu de violentia diuáristica póte sa ajute încátu-va; mai multu póte insa ajutá avocatulu, cáru i e cunoscuta tóta starea lucrului si carele se intrepune la tribunalele respective, de unde trebuie acceptatu rezultatulu celu mai putinciosu. Dupa parerea nóstra, dlu avocatulu respectivu este celu mai competentu de a dá deslusiri si publicatíei. — Deslusiti mai bine lucrulu, cá sa putemu vedé ca are intíelesu publicarea articolului!

In cor. din nrulu trecut amu vedintu si partea cea mai esentiala a deslusirei, inse cu acést'a ocaziune foramu provocati din partea corespondintelu a publicá cele ce le publicarem astadi pre raspunderea respectiviloru, carii se si subscriu in provocarea ce ni o facu.

Pre lângá satisfacerea dorintiei exprimata de cátra respectivii subscriptori credemu ca densii sa se indrepte cátra avocatulu ce representa caus'a, ca sa o desfasiore d-lui in publicu cu tôte falsele ei, pentru ca lucrulu aru capatá cu totulu alta fatia.

Nr. 95. Seria XI.

Avisu. *)

Pre 1 Septemvre n. c. st. n. onoratuulu publicu român doritoriu de cultur'a si prosperarea natiunala, de nou este postitu din partea subscrisei directiuni: cá se binevoiésca a contribui cátu mai cu graba la sortitur'a filantropica destinata in folosulu fondului Asociatiunei nationale amesuratu apelului cunoscutu; cu atât'a mai vertosu; căci spre scopulu acést'a, abstragendu dela donurile efectelor numeroase si fôrte pretioase, care din partea mai multoru binefacátorie si zelóse dame române s'au conferitu, — subscris'a directiune, nutrita de firm'a sperantia a unui resultatu favorabilu, n'a intrelasatu a face pregatirile trebuincioase impreunate cu spese, si care resultatu depinde absolutu numai dela concurinti'a si caldurós'a spriginire esperiata din partea bine-sentitoriloru contribuitoari români, in a cáror'a interesu jace sporirea medilóceloru materiali menite scopulu maretii alu culturai nóstre natiunali!

*) Suntu rogate tôte cele-lalte on. redactiuni a diuárilor natiunale a reproduce acést'a in colónele lor.

Directiunea.

Cându subscris'a directiune a contatu pre manifestatiunea acést'a positiva din partea onoratuului publicu contribuitoari la scopurile sublime ale Asociatiunei, n'a pregetatu a dispune de spesele necesarie, cu care este incopciata intreprinderea sortiturii filantropice, — si din acelu punctu de vedere: pentru ca de o parte se esopereze unu venitu curatu in favórea fondului Asociatiunei, iera de alta parte respectivii cumperatori de sortituri (losuri) se póta participá la cástigurile pretioase, ce li apro-mite sortitur'a acést'a, prin urmare nici nu este vre-o indoiéla despre interesarea viua a onoratuului publicu, in partea acést'a, mai yartosu atunci cându impregiurarea acést'a póte incoroná dóue fapte bune, adeca póte produce folóse cátu scopulu destinatu in partea Asociatiunei, asiă si respectiviloru participanti din cástigurile ce li stau in prospectu.

De aceea rogâmu cu tóta onórea pre totu românulu binesimtiatoru, ca se-si ofereze denariulu folositoriu intreprinderii acést'a si se grabésca a cumperá dela respectivii domni colectanti si comisiunari — dupa putintia si bunavointia — de acele sortituri distribuite pretotindene, ca se potemu esopérá resultatulu si amesuratu scopulu doritu.

A r a d u, 8/20. Iuliu, 1869.

Directiunea Asociatiunei nationale pentru cultura poporului român.

Presiedinte: Ioanu Popoviciu Deseanu m. p. directoriu secundariu subst.

Petru Petroviciu m. p. notariu.

Nr. 95. Seria: XI.

Concursu. *)

Pentru stipendie pre anulu scolaru 1868/9 si incuviintate prin determinatiunea adunării generali de datulu 3/15. Septemvre 1868 nr. 14. nepotendu-se dispune despre impartirea respective resolvirea acelor sume pre anulu acést'a, — din lips'a baniloru disponibili — conformu decisiului directiunei din 20. Iuliu nou, a. c. nr. 95. se deschide concursu pentru provederea acelor'a pre anulu scolasticu 1869/70; si anume:

1. pentru 2 stipendie cu	60 — 120 fl.
2. pentru 3 " "	80 — 240 fl.
3. pentru 3 " "	120 — 240 fl.

Sum'a 600 fl. v. a.

Cátra acestea s'a mai incuviintatu pre partea unui studinte la „politehnica“ unu stipendiu anualu in sum'a de 300 fl.

la olalta 900 fl. v. a.

Doritorii de a fi provediuti cu de aceste stipendie pre anulu viitoriu scolasticu 1869/70 din partea Asociatiunei nationale pentru cultura poporului român, — voru avé a-si asterne suplicile la acést'a directiune pâna la 15 Septemvre 1869 st. n. provediute cu documintele urmatórie:

A. Cu testimoniulu de frecuentare si despre progresulu facutu in studie, de pre anulu scolasticu 1868/9.

B. Cu adeverinti'a estradata din partea anti-stiei comunali si contrasemnaata prin concernentulu oficiu parochialu localu, despre seraci'a respective lip-s'a invederata de medilóce materiali a suplicantelui.

C. Cu dechiaratiunea despre aceea: ca mai are suplicantele de undeva vre-unu ajutoriu si cátu?

Spre orientarea suplicantiloru pentru aceste stipendie, se insémna: cá numai rogaintelor acelor'a se va dá preferintia, carii prin sus-atinsele documinte autentice, — voru poté arelá cu precisiune sporiulu postitu alu studiiloru cu calculi eminiinti, si absolut'a loru trebuintia de medilóce materiali.

Directiunea Asociatiunei nationale pentru cultura poporului român.

A r a d u, 8/20. Iuliu 1869

Presiedinte: Ioane Popoviciu-Deseanu m. p.

directoriu secundariu subt.

Petru Petroviciu m. p.

România.

(Urmare din nr. tr.)

Unulu din mediele adoptate, si care si astadi este in vigóre, — voiu dovedi-o mai josu, — este

*) Suntu rogate si celelalte onorate Redactiuni ale diuárilor natiunale pentru bunavointia de a reproduce acést'a publicare in colónele lor.

acel'a care opresce jidoviloru statornicirea de domiciliu in sate, si in speciale specularea beuturilor.

Si in adevern, jidovii, prin insa-si constitutiunea proprietatii fonciare in Romania, suntu pusi in positiunea esceptionale de a nu putea avea, da a nu-si statornici unu domiciliu in comunele nóstre rurale.

Acést'a, pentru ca dupa legea fundamentale a tierei numai acei ce apartinu la unu ritu crestinu potu cumperá mosia séu domenia. Partii mici de pamentu, asemenea, jidovii nu potu cumperá, fiindu ca proprietatea fonciara mica nu este fondata in Romania de cátu dela 14 Augustu 1864, — data legii rurale, — si cá, dupa acést'a lege, fostii clacasi suntu marginitu de a-si vinde proprietátile lor in termenulu de 30 ani.

Asiá dara, jidovii nu au si nu potu dovedi ca, afara de coprinderea oraselor, aru avea o singura palma de pamentu care sa i indreptatiasca a spriginí plângerea lor, adica ca aru avea in sate domiciliuri, si ca administratiunea i aru fi isgonitu din acele domiciliuri.

Jidovii, in sate, nu snntu de cátu chiriasi de case pre cari le au naimite cu plata de cástiguri, dela unulu pâna la trei ani. Si nici din aceste domiciliuri provisórie, cárcimarii si acisari jidovii n'au fostu isgoniti, pentru ca mesur'a recomandata prefectiloru prin circular'a mea din 15 Ianuariu 1869 (vedi litera C) nu are altu scopu de cátu a opri pre proprietarii fonciari si pre comune de a inchiriá cárcimele si accisele la jidovi, acést'a potrivit legii existente. Circularea mea dice categoricu ca contractele de inchiriare sa fie respectate pâna la termenulu lor.

In cancelari'a ministeriului meu, eu amu, pre judetie si pre plase, liste nominale si speciale de jidovi cárcimarii acisari, a cáror'a contracte s'au implinitu, si de acei ce, avendu contracte legalisate si cu termenulu mai lungu de cátu 23 Aprile, (5 Maiu) au remasu in sate. Suntu, prin urmare, pusu in positiune de a cunosce conditiunea fie-cáruia din acesti chiriasi, si deca unoi'a macaru din ei i s'a facutu vre-o strimbatate, la cea anteiu plângere ti voiu face dreptate, precum dejá amu facutu la toti acei cari au cerutu legiuit'a mea interventíune.

Asemene nu este esactu ca nu s'au datu cárcimariiloru si acisariiloru, a coror'a contracte au espi-ratu, termenele necesarie pentru a incasá datoriele lor dela locuitori. Din contra, eu amu datu mai mai multe circulare in acést'a materia, si dilnicu dau ordine administratiuniloru judetiéne de a invoí asemenea termene. Deaca cu aceste ordine, subalternii au comisu abusuri, eu voiu face totu ce-mi va fi prin putintia a le reprimá, si dejá amu cerutu prefecturei de Berladiu de a-mi dá o lamurire esacta in privintia israelitiloru ce se pretindu ca s'au izgonitu cu violentia din satele acelu judetiu.

Spre a me resumé: eu nu amu scosu pre nici unu ebru din domiciliulu seu, pre simplulu cuventu ca, dupa tôte legile tierei, israelitii in Romania nu au dreptu de domiciliu la sate, in precum acést'a este casulu si in Serbi'a.

Eu amu marginitu numai inchirierea pre viitoru de cárcime si acisuri la israeliti, si mai in speciale la acei ce se numescu Galitiani si Podoliani. Mesur'a acést'a este intemeiata pre regulamentul organicu si pre legea votata de adunarea generala, si sanctionata de domnulu Michailu Sturza, si pre care nici o lege posterioare n'a desfiintiat'o pâna astadi, ba chiaru toti ministri de interne, si inainte si in urm'a conventiunii, au ordonatu si mantíenutu aplicarea ei. Dovéda suntu ordinele predecesoriloru mei si anume: din 17 si 28 Iuniu 1861, din timpulu ministeriului dnului Costa-Foru, din 5 Februariu 1866 subscrisu de generalulu Florescu, din 11 Martiu si 11 Apriliu 1866 cátra prefectur'a de Râmnicu-Saratu, subscrisu de principele Dimitrie Ghica. etc. etc.

Mi se va objectá, póte, ca conventiunea si constitutiunea proclama principie mai liberali, si acést'a fára privire de religíune. Póte sa fia; insa aceste acte nu enunciazá de cátu principie, cari pentru a puté sfaramá legile anteriori si a fi aplicate, au trebuintia d'a fi traduse in legi organice si positive.

Asiá, conventiunea la art. 46 proclama, in principiu, emanciparea clacasiloru si oborirea monopoliloru; si cu tôte acestea, satenii nostri au urmatu a face claca si a fi supusi monopolulu beu-

toreloru încă si se ani, până ce în 1864 s'a promulgat legea rurală ce a desființat clac'a, dieci-ma și monopolurile

Si apoi chiaru în Franci'a, ôre, principiul libertății comerțului în aplicatiune, nu-si are exceptiunile sêle. ?

Ca eu nu sum pornit din nici o ura contra jidovilor, și ca pre câtu î-mi este permis prin legile țerei m'asilescu din contra a face ca și jidovii să p'oa beneficia de avantajele libertății industriei; dovedescu alte ordine ale mele (vedi aneşa D) cari chiaru prin sate permitu unu domiciliu provisoriu la mai multe categorii de meseriași israeliti, precum: machinisti velticiri, zidari, dulgheri, croitori etc. etc.

A merge mai departe în contr'a legiloru positive și în contr'a interesului națiunii mele aru fi să lipsescu însăși datoriilor mele de ministru român, și aru fi să compromitu însăși securitatea publică, căci populațiunea română negasindu în guvernul protecțiune și apărare lor, aru put' recurge la medie extreme, a căror'a cele întâiu victime aru fi jidovii crijmar.

În această situațiune, nu unu ministru ci diece ministri succedându-se la putere, unulu după altulu, n'aru put' face altfelu, decâtu ceea ce amu facutu eu și predecesorii mei; și ac'est'a p'ote chiaru în interesul jidovilor, precum dejă o și recunosc eu cei luminați dintre ei.

Si apoi românii n'au pretensiunea de a fi mai civilizați în 1869, decâtu erau francesii în 1806—1812.

Esclenti'a Sea Marchisulu de La Valette cunosc'e mai bine decâtu mine măsurile esceptionali, pre cari Napoleonu celu mare, în interesul francesilor, a fostu silitu să le ia în contr'a jidovilor din Alsaci'a și din Loren'a.

Ministrii ai României, ai unei țeri cu unu regim constitutiunele, noi nu putem a guvernă decâtu conformu cu vointia națiunii.

— Suntemu datori a ține sêm'a de trebuinție, de păsurile, și până la unu ôre-ca punctu, chiaru și de prejudiciile ei.

D-vôstra, dle ministru, cunosceti fortunele ce s'au escatu și în adunare și în țiera, numai cându unu ministru cut'za se d'ca unu conventu în cestiunea israelita; sciti la câtu restalmaciri, la câtu agitațiune a datu locu propunerea ce în siediți'a din 22 Maiu a. c. amu facutu deputatiloru pentru a orondî o enchetă parlamentaria în această afacere complicată și gravă.

Ac'est'a dovedesco marea iritațiune din partea populațiunilor române, provenită din grele suferinție și din o legitima ingrigire, căci este vocea unei națiuni ce se simte amenințată în naționalitatea sa și în interesele seale economice. Ac'est'a voce străinii o potu inabusi, dară nu este permis nici unui ministru român, de ori-ce partitu aru fi, de a nu o ascultă.

Acum, p'ote ni se va face întrebarea, trebuie că starea lucrurilor, în ce privește jidovii, să rămână nedeterminată, cum ea este astadi ?

Respondu categoricu: Nu! — Din contra, trebuie să ne ocupăm energicu și neadormitu cu luminarea și îmbunătățirea acestei clase numeroase a populațiunii noastre, că asiă să ajungem la stingerea urilor populare ce suntu în contr'a jidovilor, și la asimilarea lor cu cei-lalti locuitori ai României.

Ac'est'a însă, nu se va put' dobândi decâtu respectându-se mai întâiu interesele națiunii și ale țerei, decâtu respectându-se prescripțiunile constitutiunii, care, în aceea ce privesc drepturile politice, dejă s'a rostlu într'unu chipu definitiv. Si nu noi, și de abia trei ani după promulgarea ei, vomu veni să cerem modificarea s'eu calcarea legii.

Dară, este a dice că în afara de restricțiunile constitutiunali nu este nimic'a de facutu în această țiera pentru îmbunătățirea sôrlei israelitilor, și pentru a face din ei locuitori folositori ai celorlalte clase a populațiunii noastre?

În siediți'a camerei din 22 Maiu, eu amu espusu cari suntu parerile mele despre aceea ce este de facutu, și dorindu a supune acele pareri înaltei apreciațiuni a guvernamentului francesu, î-mi și permitu a ve anexă aci cuvintele mele (vedi lit. E).

Dară, ac'est'a este misiunea noastră pentru viitoru. Pentru trecutu, și chiaru pentru prezentu, ierasi nu se potu plânge israeliti în contr'a României.

Dela convențiunea din 1858 și până astadi, adeca într'unu sîru de aprôpe 12 ani, și guvernul și națiune au cautatu să îmbuneze sôrtea israelitilor, desființându mai multe legi ce purtau marc'a barbariei, și punendu legi în armonia cu spiritulu civilizațiunii moderne.

Nu cu multi ani mai înainte, israeliti erau adeverați paria în societatea noastră, și nu aveau dreptulu nici macaru în materia criminală de a marturi în contr'a creștinilor.

Persônele și averile lor supuse la diferite restricțiuni, și demnitatea omenesca chiaru, putea să fie insultată în ei, fără să se p'oa recurge la scutulu legilor. Asemenea mai multe profesiuni le erau interdise. Astadi această deplorable stare de lucruri a contenitu; israeliti se bucura de libertatea consciinței și de religiune cea mai absolută. Ei au dobânditu mai multe drepturi civili; potu a esciră cele mai multe din profesiunile interdise; ei suntu astadi profesori și medici, și în aceste însusiri potu fi și funcționari ai statulu; mai potu fi farmacisti, tipografi ceea ce înainte le era interdisu. Prin legea comunale mai multe categorii de israeliti, și în speciale acei ce au trecut prin scôle s'eu armate, au dobânditu drepturi comunali. În fine, israeliti astadi se bucura de mai multe drepturi constitutiunali. Respectulu domiciliulu și alu personei, dreptulu la învetiamentulu salariatu de stat, libertatea de consciință de intrunire și de presă, tôte acestea israeliti le au pre acelasi picioru că și românii.

Ei bine tôte aceste drepturi israeliti le datorescu numai liberei vointie și sentimentulu de dreptate alu românilor, fără nici o intervențiune diplomatică, fără nici o presiune straiu. Ei voru dobândi mai multu; însă, spre a ajunge la acestu rezultat, ei trebuie a se otari de a se adresă numai la generositatea țerei, numai la dreptatea acelei națiuni care în tempuri grele a datu ospitalitate parintilor lor, și chiaru astadi îi hrănesce cu imbelșugare. Activitatea lor întrebuintieze-o nu intru a starni României complicațiuni diplomatice, ci intru a dă midiloculu lor impulsiei civilizațiunii Romanismulu. Îmiteze pre coreligionarii lor din Franci'a, din Angli'a, din Germani'a să adopte limb'a și moravurile românesce, să intre în scôlele și în armat'a noastră, să dea activității și inteligenței lor o direcțiune folositoare și celorlalte clase a societății, în midiloculu cărel'a ei vietuescu, să se asimileze, în fine, cu cei-lalti locuitori ai țerei, și cându ei voru deveni români de facto, fie siguri că Români'a în înaltulu ei sentimentu de dreptate, și în deplin'a sa autonomie, nu va sta la îndoia de a-i stringe la sinulu s'eu, ca și pre cei-lalti fii ai s'ei, fără a se uită prin ce cultu adorăza pre Dumniediu.

A-siu fi prea fericitu deca slabele mele cuvinte aru putea să distruga din consciința ministrilor Francesi reua impresiune, produsă de raporturile eronate ale corespondentiloru s'ei din Moldov'a, și ale aliantiei israelite; căci precum amu mai dis'o, Români'a ține la protecțiunea, și mai multu încă, la bun'a opinie a Franciei. Si asiă fiindu, și în cestiunea israelitilor, că și în tôte cestiunile, noi, și că ministrii și ca români, vomu caută a ne face demni de buna vointia și de stim'a națiunii franceze și a guvernulu s'eu.

Priimiti, dle ministru, espressionea pre deosebitei mele considerațiuni și afecțiuni.

„Tr. Carp.“ Ministru: M. Cogălniceanu.

Varietăți.

Esamenulu de statutu teoreticu judeciulu l'au facutu la finea anulu scol. 1869 în 29 Iuliu la Academi'a reg. ung. din Sabiu dd: Ioanu Dorda, Nicolau Goroiu, Nicolau Prosteanu și Sabiu Pîso.

O crudime n'emaia audită ne spunu dinariile că s'a descoperitu în o mănăstire de femei în Cracovi'a. În urm'a unei epistole anonime adresată judecătoriei, ac'est'a pretinde dela vicariulu episcopescu să-i dea voia a intră în mănăstire spre a cercetă după o crimă ce i-a venit la cunoscință, că s'a comis și se continua de 21 ani. Pre cum e cunoscutu în biseric'a papista se afla o sumă mare de ordini calugaresce de mai multe graduri. Mănăstirea din cestiune era a „carmelitencilor descultie“, unu ordinu cu reguli stricte, de unde urmăza că e fôrte cu anevia a intră laici

și cu atătu mai cu anevia barbatu în lăintrulu mănăstirei. Episcopulu înse vedindu serioșitatea funcționarulu înșarcinat cu cercetarea și vedindu mai departe că judecat'a este decisă a intră în mănăstire și preste voia autorității bisericesci a demandat unu preotu să înșotiescă pre judecători în mănăstire și se fia fatia la cele ce se voru descoperi acolo.

Mergendu asiă dară ômenii deregatorii politice acompaniați de preotulu trimisu din partea episcopulu, ceru dela portarésa, că să vorbésca cu Barbara Ubrik. Audiendu portarés'a de acestu nume au batutu în palme cu mirare și au disu: pentru Dumniediu cine ve au spus că este aicea? Portarés'a și cealalta calugaritia ce era cu dens'a fura retienute. Totu asiă se întemplă cu alta calugaritia. Aceste au servitu de conducătorie la celula Barbariei Ubrik, despre care se dicea în epistol'a anonimă că e arestată în modulu celu mai barbaru acum de 21 ani. Visit'a ac'est'a neastep-tată a judecătoriei a uimitu pre tôte maicele. Cu deosebire pre abtes'a. După o mica resistință deschidu o celula închisă cu usia dublă și acolo (celula nu era mai mare decâtu de 1 stânginu de lungă și 1/2 stânginu de largă și pre lînga aceea întunecosa) în unu unghiu era ghemuită pre o asternatură de paie jumelateputrede unu ce, ce semănă a omu înșe în pelea gola nespălată de ani, care cum vediu că se deschide usia încep'u să strige, că i e fôrme și să i dea sa manănce. Ômenii judecătoriei din preuna cu preotulu au trebuitu să se retraga înapoi pentru vre-o câteva minute, pentru că nu fura în stare a suportă puterea ce esiă din celula. După ce se mai aerî putienu, intrara și facura să se radice ființa acea nenorocită ce se numesce Barbara Ubrik depre paiele pre cari siede și o întrebăra că pentru ce este ea închisă aci? Dens'a a respunsu că a frântu votulu de castitate și apoi cu înșerianare a adausu că nici aceste cele-lalte calugaritii nu suntu mai bune, nici ele nu suntu angeri. Asupr'a preotulu mănăstirei s'a repeditu cu cuvintulu. Bestia! și alte pre care cuvintia nu le erta a le esprime. Reprezentantele judecătoriei a trimisu după episcopulu, că se veda și elu cu ochii minunea descoperită în mănăstire. Indignațiunea lui asiă a fostu de mare cându a vedutu starea cea deplorabilă a Barbarei Ubrik și cându a auditu că e închisă în puterea aceea dela 1848 în câtu a strigatu: Ac'est'a e iubirea v'ostă creștină cu carea vreti să mergeti în ceru? Voi sunteți furie dară nu muieri. Episcopulu a sigilat numai decâtu usia bisericiei mănăstirei și a opritu ori ce servitiu dumniediescu în mănăstirea ac'est'a maculată.

Abtes'a și încă o calugaritia suntu arestate și cercetarea eurge. Barbara Ubrik e data în ingrigire.

În urm'a acestei întemplări s'au facutu escese mari în Cracovi'a de către locuitorii indignati încâtu au trebuitu să pasiësca milita la midilocu.

Nr. 23—3

Escriere de concursu.

Pentru ocuparea postulu de învetiatoriu de clas'a I, la scôla capitală greco-orientală în Vistea-inferiôră, ce deveni vacante, se escrie concursu.

Cu acestu postu este împreunatu unu salariu anual de 120 florini v. a.

Competitori au să-si tramita concursele până la 15 Augustu anulu cur. calendarulu gregorianu la subsemnatulu, și voru documenta:

- ca marturicescu religiunea greco-orientală și au purtare bună;
- ca afara de limb'a română a învetiamentulu cunosc'u și alta limbă patriotică și carea?
- ca suntu pedagogi absoluti, s'eu ca au servitu în scôla cu succesu bunu;
- ca cunosc'u minimum cântările bisericesci usuali.

Individuii deplinu cualificați adevărindu capacitate potu acceptă remunerațiune estraordinaria.

Dela eforia scôlei capitală greco-orientale a Vistea-inferiôre.

Fagarasiu, 13 Iuliu 1869.

Ioane Codru Dragusianulu, vice-capitanu, presiedinte oficiale.

Burs'a de Vienn'a.

Din 19/31 Iuliu 1869.

Metalicele 5%	63 45	Act. de creditu	312 20
Imprumut. nat. 5%	72 75	Argintulu	121 50
Actiile de banca	759	Galbinulu	5 91%